

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IV. Idem Archiepiscopo (a) Bracharensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

legitur planè distinctum ab iis, quæ B. Pauli solennibus adscribuntur: quod evidenti argumento est; duas Missas eorundem Sanctorum natali die confici solitas esse. Cujus rei simile argumentum colligere licet ex B. Gregorii antiphonario, diversam Missæ antiphonam utrique Sancto præfinitis: quod ipsum facit liber Sacramentum B. Petri Missæ orationem aliam aliam S. Pauli enumerat. Idem S. Gregorius eod. lib. antiphonar. Missarum quæ die festo S. Joannis Apostoli conficiebantur, mentionem faciens, primam, & secundam nominat. Quare clarè significat, duas eo die Missas peractas esse. Gregorii verba hæc sunt: *Sancti in prima Missa antiphona: Ego autem sicut oliva, &c. In secunda antiphona: In medio Ecclesiæ.* Liber etiam Sacramentorum orationem unam, quæ albescere die; alteram, quæ plenâ luce recitabatur, enumerat, ad duplicem hanc ejusdem diei Missam alludens: *VI. (inquit ille) Kalend. Jan. id est XXVII. die mensis Decembris, natale Sancti Joannis Evangelista in primo mane: DEUS qui per os B. Apostoli ait Joannes, &c. In die: Ecclesiam tuam Domine. &c.* Quæ Gregorii testimonia ad utranque Missam demonstrandam pertinent. De Missa verò, quæ primâ luce offerebatur, præter Rodolphum Tungrensem cap. 23. meminit Amalarius Fortunat. de Eccles. offic. lib. 4. cap. 2. his verbis: *Similiter habemus officia constituta in festivitate Joannis Evangelista, & Joannis Baptista primo diluculo: qui utriusque ex utero matris, id est ab accepto lumine hujus mundi, in semetipsis sacrificium singulare quoddam Deo obtulerunt. Joannes Evangelista obtulit ab initio hujus lucis virginitatis sacrificium. Joannes Baptista sacrificium abstinence, qui nec vinum bibit, nec siceram, & Nazareus permansit omni tempore.* Hæc ille, quæ ut Sancti Joannis Apostoli duplicem Missam ostenderemus, allatâ sunt in medium. Verum si rectè considerantur, insuper declarant in B. Joannis Baptista natalitiis veteres sacramentum liturgiam Deo bis obtulisse. Ducimus autem argumentum ex eo, quod vox, *similiter*, co-

pulanda est cum verbis superioribus, quæ plures Christi nati Missas ostenderat, sicut eum consulentibus locum perpicuum est; & quia ibi appetentis diei Missam recenfer, præterquam aliam quoque celebratam esse, adducor ut credam, tum propter Sancti illius dignitatem, & excellentiam, tum præcipuè quia solennioribus anni diebus horâ tertiâ Missæ celebrantur, ut alibi ostensum est. Sed cur conjecturas sequor dum aperta testimonia suppetunt? Innumere sunt auctoritates, ex quibus id elici, probarique possit. Sed ego illustrioribus tantum immorabor. In Læctionario quidem S. Hieronymi, dum B. Joannis Baptista Missæ recenferentur, hæc scripta sunt: *In vigilia S. Joannis Baptista Lectio Hieremie Propheta, &c. Evangelium secundum Lucam. Item alia lectio in prima Missa Esaiæ Propheta, &c. Evangelium secundum Lucam, &c. Item in die sancto lectio Esaiæ Propheta, &c. Evangelium secundum Lucam, &c.* Ordo Romanus de divinis officiis, ibi: *In natali S. Joannis Baptista ideo tres Missæ celebrantur, id est una in vigilia ejusdem, dua in die natiuitatis ejus, quia tribus triumphis refulit insignis, id est officio Precursoris, Baptista ministerio, & quia Nazareus ex utero matris permansit.* Probat, & citâ explicat Yepes in Chron. D. Benedicti cent. 5. anno 955. Baronius in Martyr. die 24. Junii, Vicecomes de Missa ritibus, dict. lib. 3. cap. 28. etiam aliter prædicta testimonia accipiant Azor tom. 2. lib. 1. cap. 25. quest. 1. Theophilus Raynaud. tom. 10. tract. de gladio & piteo fol. 590. Hodieque in regno Valentia sacerdotibus bis in die commemorationis Defunctorum Missam celebrare, refert Trullenich. in eodem regno scribens, lib. 3. de Sacram. cap. 8. dist. 10. num. 5. Sacerdotes ergo extra casus in jure permittos celebrantes graviter puniri per Inquisitores heretice pravitatis, ad quos pertinet hujus delicti punitio, ex Alfonso de Leon. refert Hieronymus Garcia de excellen. Sacerd. difficult. 2. dist. 5. num. 2. Quintanadvennas tom. 1. singular. tract. 4. singul. 10. num. 4.

CAPUT IV.

Idem Archiepiscopo (a) Bracharensi.

CONSILIIUM nostrum. (b) *Et infra*: Insuper requisisti, utrum in diebus (c) profestis, in quibus (d) ad honorem Sancti Spiritus, Beatæ Virginis, & Sanctæ Crucis celebrare contingit, Hymnus (e) Angelicus, (f) Symbolum, ac (g) Præfatio propria debeant decantari, præsertim cum in partibus tuis in honorem Beatæ Virginis, in Sabbathorum diebus Missa solenniter celebretur. Ad quod utique respondemus, quod apud nos in diebus profestis, eum Missarum solennia celebrantur in honorem Beatæ Virginis, neque Hymnus Angelicus, neque Symbolum decantatur; licet in Missa propria Præfatio decantetur, ut inter commemorationem, & solennitatem differentia ostendatur. Unde (h) Te Deum laudamus, regulariùs dimittitur, quàm dicatur in Laudibus matutinis.

NOTÆ.

(a) *Bracharensi.* Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 2. De Bracharensi Lusitania Metropoli plura adduxi in cap. coram, de in integr. restat.

(b) *Et infra.* Alia pars hujus textus extat in sapientie consilium, de observ. jejun.

(c) *Profestis.* Sicut festi dies dicuntur illi, qui Deo dicati sunt, ita profesti appellantur illi, in quibus laborandum est. Macrobinus lib. 1. Saturni. capite 16. ubi ait: *Festi dies sunt diei dicati; profesti hominibus, ob administrandam rem privatam, publicamque concessi.* Nonipa Marcell.

Marcellus eos appellat à festiuitate vacuos, Unde Plautus in *Autul. actio. 2. scen. 5.* ait: *Festo die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi pepereris.* Vulgò nos ferias dicimus, ut jam notavi in *cap. 1. de treug. & pace*, & exponunt hujus vocis etymologiam Cironius in *cap. 2. hoc titul.* Vicecomes de *ritibus Missæ, volum. 3. libro 3. cap. 10.*

(d) *Ad honorem.* Ex voto videlicet ipsius celebrantis, vel illius, qui audit: de quibus Missis votivis egi jam in *cap. 2. hoc tit.*

(e) *Angelicus.* Gloria videlicet, ita dictus hic hymnus, quia per Angelos compositus, & decantatus fuit in natali Domini nostri JESU Christi, *Lucæ cap. 2. vers. 14.* Ideo ab Apostolorum tempore semper in Missis festiuis dicitur, *cap. no. de consecr. dist. 4.* tradunt Amalarius Fortun. *lib. 3. cap. 8.* Rupertus *lib. 2. cap. 21.* Omititur autem in diebus feriarum, & vigiliarum, ne in diebus planctus, & tristitia, gloriæ memoria resonet; exceptis tamen vigiliis intercedentibus à Pascha Resurrectionis ad Pentecosten, ex ratione adducta in *lib. gemma animæ, lib. 3. cap. 85.* In Ecclesiis autem Bethlehemitanis, quia ibi ab Angelis decantatus fuit hic hymnus, in omnibus diebus, etiam feriatis dicitur: in Missis etiam votivis, cum officium dicatur feriale, & in Laudibus omitatur *Te Deum laudamus*, non dicitur hic hymnus, ut in præfatione ita tuiur, & docent Herrera à *de ceremon. Missæ lib. 2. cap. 6.* Suarez 3 p de *Sacram. disput. 83. sect. 1.* Guietus de *festis Sanctorum lib. 4. de Missis votivis, cap. 22.* P. Henricus *tom. 3. de sacrif. Missæ, disput. 28. sect. 32.* In domo autem Lauretana etiam in Missis votivis B. Virginis Mariæ dicitur hymnus hic ex privilegio, quod refert Herrera ubi supra.

(f) *Symbolum.* Cujus etymon, & auctores retuli in apparatu ad hæc commentaria. Dicitur in Missis solennioribus, quas enumerat P. Herrera de *ceremon. Missæ lib. 2. cap. 22.* unde in feriis, & aliis minoribus festiuitatibus non recitatur: quare rectè in præfatione Innocentius docet, in Missis votivis symbolum hoc non recitari.

(g) *Præfatio.* Canticum hoc, quod dicimus *Præfatio*, jam à temporibus Apostolorum adjectum fuit in sacrificio Missæ, ut constat ex D. Clement. *lib. 8. constit. cap. 16.* & ex Liturgia S. Petri, quæ extat *tom. 1. Biblioth. Græco-Latin.* immò olim pro omnibus Missis diversa præfatio erat à piis viris composita: & quia hæretici aliquas præfationes corruperant, cautum fuit in Concilio Carthag. 3. *can. 23.* Milevit. *can. 12.* ut tantum ea præfatio cantaretur, quæ ab Ecclesia esset approbata. Novem præfationes suo tempore utilitas fuisse refert Gelasius in *cap. inuenimus, de consecr. dist. 1.* & temporibus Urbani III. per annos 1095. ex præfationibus compositis à Gelasio desumpta fuit præfatio B. Virginis Mariæ, quam refert Herrera *dist. lib. 2. cap. 26.* Illud summe notandum est, quod licet in Missis ferialibus, & votivis Hymnus Angelicus & Symbolum Apostolorum omitatur; tamen Præfatio in omnibus Missis recitari debet, ut cautum fuit in Concilio Valentini *can. 4.* ibi: *In omnibus Missis siue matutinis, siue quadragesimalibus, siue in iis, quæ pro Defunctorum commemoratione fiunt, sanctus, sanctus, sanctus eo ordine dicatur, quo ad Missas publicas dici debet.*

(h) *Te Deum.* Hæc verba non extant in dicta tertia collectione, verum autem est, hoc canticum à Sanctis Ambrosio, & Augustino compositum, non dici in officio feriali; quia hoc officium non letitiam, sed lætum, & poenitentiam continet.

CAPUT V.

Idem Clericis S. Petri de (a) Magdalon.

EX parte vestra. Et infra: Insuper postulastis, quomodo Sacerdos in Missa perfundere debeat, per litteras Ap. edoceri. Ad quod taliter respondemus, quod semper Sacerdos vino perfundere debet, postquam totum perceperit Eucharistiæ sacramentum, nisi cum eodem die aliam Missam debuerit celebrare, ne si forte vinum perfusionis acciperet, celebrationem aliam impediret.

NOTÆ.

1. (a) *Magdalon.* Ita legitur in tertia collectione, sub hoc *tit. 6. 14.* in hac sexta legitur *Magalon*, sed cum hæc epistola non reperitur inter editas à Sirleto & Bosqueto, certò cognoscere non possumus quibus clericis Innocentius in præfatione rescribat.

COMMENTARIUM.

2. *Conclusio traditur, & probatur.*
EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Sacerdos debet jejunus Missam celebrare, & si aliam missam est dicturus non debet post sumptam Eucharistiæ vinum perfundere in calice. Et sumere. Probat Concilium Oxoniense *can. 1.* ibi: *Si autem contingat duas Missas celebrare, statim ut presbyter postquam Dominicum Corpus sumserit in altari, si in eodem die Missarum solennia*
D.D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

ipsum celebrari oporteat, iteratò vinum calici infusum vel digitis superfusum, sumere non presumat. *tit. cap. 6. ibi: Jejunus hoc tit. cap. in sacramento, de consecr. dist. 1. cap. aliquando, de consecr. dist. 2. Concil. Trull. can. 29. Concil. Hippon. can. 30. ibi: Ut à jejunis altaris sacramenta celebrentur. Brachar. 2. can. 10. Cognovimus quosdam presbyteros in huius presumptionis audacia reitneri, ut Missas mortuorum etiam post acceptum merum, vel oblationem ausi sine consecrare: ideoque hoc præfixa evidentis sententia admonitione servetur, ut si quis presbyter post hoc editum nostrum in hac vesania fuerit deprehensus, hoc est, non jejunus, sed quocunque jam cibo presumpso oblationem consecraverit in altari, continuo ab officio suo privatus, à proprio deponatur Episcopo. Marticon. 2. can. 6. ibi: Item decernimus, ut nullus presbyter confertus cibo, aut crapulatus vino sacrificio contrectare, aut Missas privatis, festis, diebus*

Eccc 2